

Univerza v Ljubljani
**EKONOMSKA
 FAKULTETA**

Nekateri sodobni vidiki učinkovitosti in evalvacij v zdravstvu

Aktualnost različnih zdravstvenih politik 21. april 2022

Prof. dr. Petra Došenović Bonča
 petra.d.bonca@ef.uni-lj.si

1

Univerza v Ljubljani
**EKONOMSKA
 FAKULTETA**

ekonomika vs. zdravstvo

Ekonomika

Solidarnost

Doplačila in odbitki

Kolektivno financiranje

Akreditacije

Glavarina

Analize stroškov bolezni
(*cost-of-illness studies*)

Izidi zdravstvene obravnave vs stroški

SPP

Vratarstvo

Ekonomске evalvacije
(*npr. cost utility analysis*)

Dostopnost

Zdravstvo

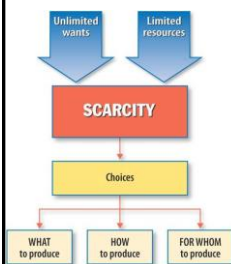

2

ekonomika vs. zdravstvo

Kaj je temeljni predmet proučevanja zdravstvenih ekonomistov?

UČINKOVITOST

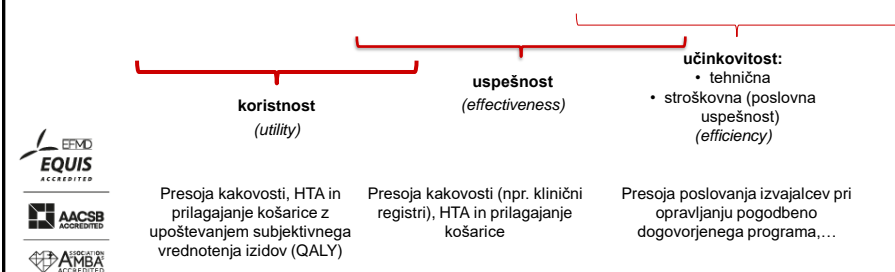
Vsa ekonomska vprašanja so vezana na učinkovitost:

- Koliko virov prerazporediti za zdravstvo?
- Kako razpoložljiva sredstva razporediti med različne programe?
- Na kakšen način vplivati na obnašanje deležnikov, da ne bo prekomerne porabe?...

3

ekonomika vs. zdravstvo

$$korist = h[y_1, y_1, \dots, y_n, izidi] = g[x_1, x_1, \dots, x_n, zdr. dobrine = f(\text{proiz. dejavniki})]$$

4

ekonomika vs. zdravstvo

- bolezni
- dohodek
- starost (medgeneracijska)
- spol
- zaposlenost
- naseljenost

solidarnost

učinkovitost

dostopnost

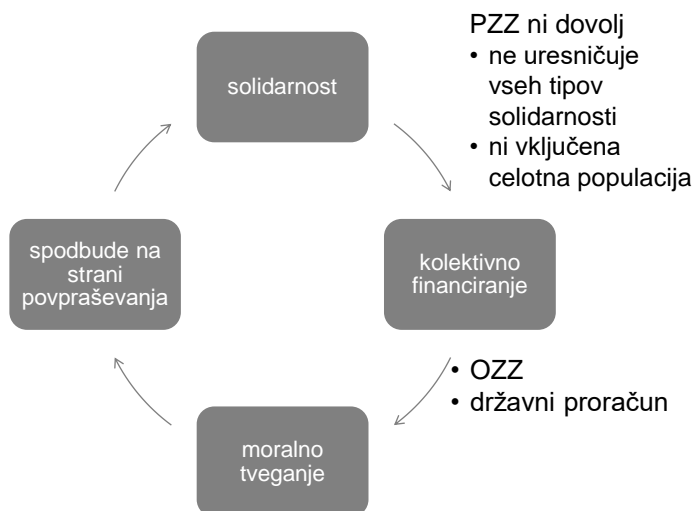
Kako uresničevati temeljna načela zdravstvenega varstva ob čim manjših izgubah učinkovitosti?

kakovost

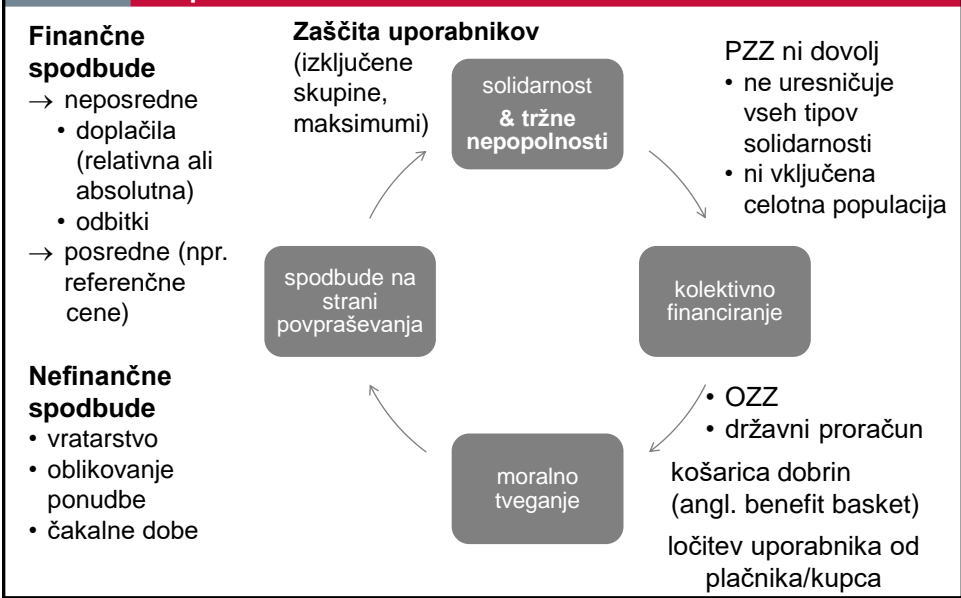
5

Učinkovitost in ločitev uporabnika od plačnika

6

Učinkovitost in ločitev uporabnika od plačnika

7

Učinkovitost in ločitev uporabnika od plačnika

8

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Učinkovitost in ločitev uporabnika od plačnika

Finančne spodbude
→ neposredne
• doplačila (relativna ali absolutna)
• odbitki
→ posredne (npr. referenčne cene)

Nefinančne spodbude
• **vratarstvo**
• oblikovanje ponudbe
• čakalne dobe

Zaščita uporabnikov
(izključene skupine, maksimumi)

solidarnost & tržne nepopolnosti

Razpad vratarstva?

spodbude na strani povpraševanja

moralno tveganje

kolektivno financiranje

PZZ ni dovolj
• ne uresničuje vseh tipov solidarnosti
• ni vključena celotna populacija

• OZZ
• državni proračun
košarica dobrin (angl. benefit basket)
ločitev uporabnika od plačnika/kupca

9

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Učinkovitost in ločitev uporabnika od plačnika

Finančne spodbude
→ neposredne
• doplačila (relativna ali absolutna)
• odbitki
→ posredne (npr. referenčne cene)

Nefinančne spodbude
• vratarstvo
• oblikovanje ponudbe
• **čakalne dobe**

Zaščita uporabnikov
(izključene skupine, maksimumi)

solidarnost & tržne nepopolnosti

Razpad vratarstva?

spodbude na strani povpraševanja

moralno tveganje

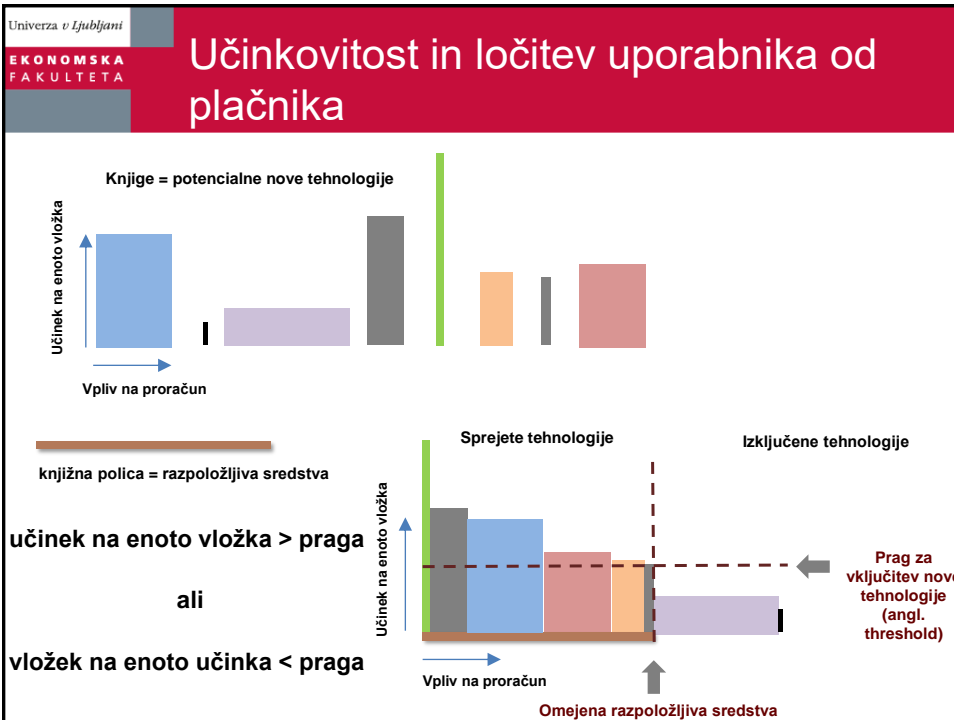
kolektivno financiranje

PZZ ni dovolj
• ne uresničuje vseh tipov solidarnosti
• ni vključena celotna populacija

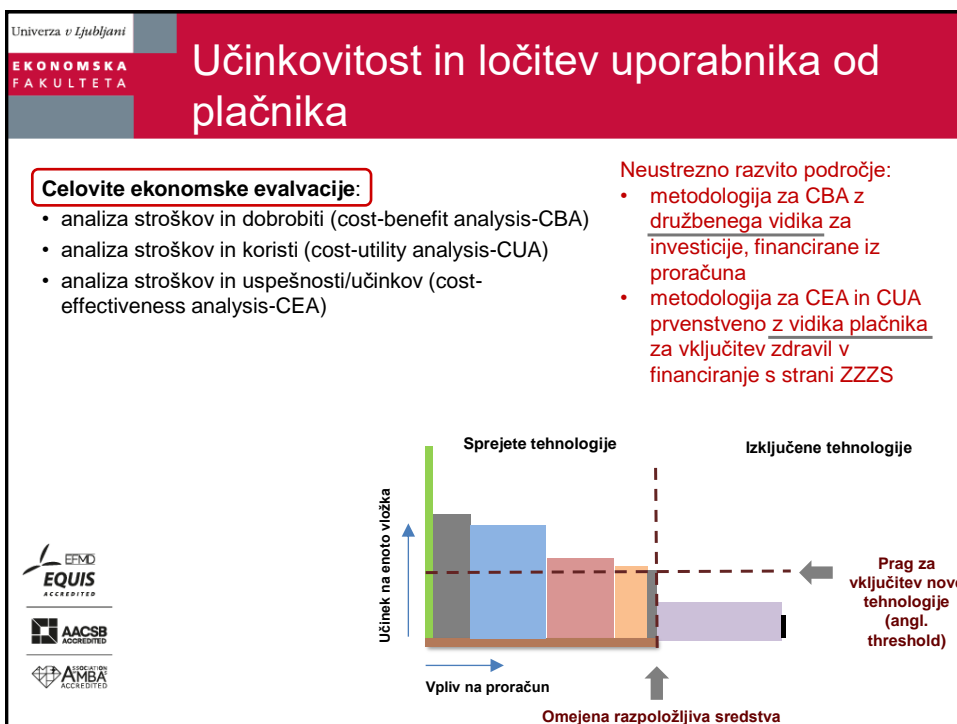
• premalo denarja
• nezadostne kapacitete
• neizkoriščene zmogljivosti
• neskladnost med strukturo D in S
• odsotnost ostalih spodbud na strani povpraševanja

• OZZ
• državni proračun
košarica dobrin (angl. benefit basket)
ločitev uporabnika od plačnika/kupca

10

11

12

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Učinkovitost in neprofitnost

Opredelitev potreb Regulacija količin

- monopol: prenizka ponudba
- asimetrija informacij: s strani ponudbe spodbujeno D
- javne/klubske dobrine: problem prostih strelcev in prenizka ponudba
- pozitivne eksternalije v potrošnji: prenizko D

→ regulacija cen in količinski cilji

Profit:

- normalni ✓ ✗
- neravnotežni ✗
- ekstra ✓

→ omejitve glede razpolaganja z dobičkom

Solidarnost in tržne nepopolnosti

Spodbude na strani ponudbe

Neprofitno poslovanje izvajalcev

Neučinkovitost

EFMD EQUIS ACCREDITED

AACSB ACCREDITED

ASSOCIATION OF AMBA ACCREDITED

13

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Učinkovitost in neprofitnost

Opredelitev potreb Regulacija količin

- monopol: prenizka ponudba
- asimetrija informacij: s strani ponudbe spodbujeno D
- javne/klubske dobrine: problem prostih strelcev in prenizka ponudba
- pozitivne eksternalije v potrošnji: prenizko D

→ regulacija cen in količinski cilji

Profit:

- normalni ✓ ✗
- neravnotežni ✗
- ekstra ✓

→ omejitve glede razpolaganja z dobičkom

Plačilni modeli:

- po storitvi
- po primeru (SPP)
- glavarina
- novi pristop

→ problem principala in agenta

npr. plačevanje po svežnjih (bundled payments),...

Način plačevanja, organizacija izvajalcev, omejitve glede razpolaganja z dobičkom,...

Solidarnost in tržne nepopolnosti

Spodbude na strani ponudbe

problem principala in agenta

Neprofitno poslovanje izvajalcev

Neučinkovitost

14

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Učinkovitost in neprofitnost

Opredelitev potreb Regulacija količin

- monopol: prenizka ponudba
- asimetrija informacij: s strani ponudbe spodbujeno D
- javne/klubske dobrine: problem prostih strelcev in prenizka ponudba
- pozitivne eksternalije v potrošnji: prenizko D

Plaćilni modeli:

- po storitvi
- po primeru (SPP)
- glavarina
- novi pristop

Solidarnost in tržne nepopolnosti

Spodbude na strani ponudbe

Javna vs. zasebna mreža

Neprofitno poslovanje izvajalcev → **regulacija cen in količinski cilji**

Profit:

- normalni ✓ X
- neravnotežni X
- ekstra ✓

Neučinkovitost

npr. plačevanje po svežnjih (bundled payments),...

Način plačevanja, organizacija izvajalcev, omejitve glede razpolaganja z dobičkom,...

→ omejitve glede razpolaganja z dobičkom

15

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Učinkovitost in neprofitnost

Opredelitev potreb Regulacija količin

- monopol: prenizka ponudba
- asimetrija informacij: s strani ponudbe spodbujeno D
- javne/klubske dobrine: problem prostih strelcev in prenizka ponudba
- pozitivne eksternalije v potrošnji: prenizko D

Plaćilni modeli:

- po storitvi
- po primeru (SPP)
- glavarina
- novi pristop

Solidarnost in tržne nepopolnosti

Spodbude na strani ponudbe

Npr. SPP: od leta 2004 avstralske uteži

Neprofitno poslovanje izvajalcev → regulacija cen in količinski cilji

Profit:

- normalni ✓ X
- neravnotežni X
- ekstra ✓

Neučinkovitost

npr. plačevanje po svežnjih (bundled payments),...

Način plačevanja, organizacija izvajalcev, omejitve glede razpolaganja z dobičkom,...

→ omejitve glede razpolaganja z dobičkom

16

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Učinkovitost in neprofitnost

Plačilni modeli:

- po storitvi
- po primeru (SPP)
- glavarina
- novi pristop

Spodbude na strani ponudbe → **problem principala in agenta** → Nefitno poslovanje izvajalcev

Solidarnost in tržne nepopolnosti

Na koga delujejo spodbude?

Neučinkovitost

Način plačevanja, organizacija izvajalcev, omejitve glede razpolaganja z dobičkom,...

Opredelitev potreb
Regulacija količin

- monopol: prenizka ponudba
- asimetrija informacij: s strani ponudbe spodbujeno D
- javne/klubske dobrine: problem prostih strelcev in prenizka ponudba
- pozitivne eksternalije v potrošnji: prenizko D

→ regulacija cen in količinski cilji

Profit:

- normalni ✓ ✗
- neravnotežni ✗
- ekstra ✓

→ omejitve glede razpolaganja z dobičkom

npr. plačevanje po svežnjih (bundled payments),...

17

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA
FAKULTETA

Učinkovitost in dostopnost

Solidarnost in tržne nepopolnosti

Spodbude na strani ponudbe → Nefitno poslovanje izvajalcev

Neučinkovitost

- Rigidna zdravstvena mreža
- Specializacija povečuje vlogo doseganja optimalne velikosti
- Transnacionalne zdravstvene mreže

→ regulacija cen in količinski cilji

Zasnova javne mreže

dostopnost vs. optimalna velikost in učinkovitost

EFMD EQUIS ACCREDITED
AACSB ACCREDITED
ASSOCIATION OF AMBA ACCREDITED

18

Namesto zaključka

Nekaj bistveno bolj relevantnih vprašanj za predvolilna
soočanja, kot so:

- ukinjanje doplačil, ki so predmet dopolnilnega zavarovanja,
 - korupcija,
 - dvoživke,...

